

Úkol 8

- Antonín **Brousek** (ed.): Podivuhodní kouzelníci (Čítanka českého stalinismu v řeči vázané z let 1945–1955). Purley: Rozmluvy, 1987
- básně Emila **Juliše** in sb. Život je všude [1956], ed. Jiří Kolář a Josef Hiršal, Praha: Paseka, 2005, s. 127–159

Vaše odpovědi jsem seřadil dle zodpovězených otázek 2–4 (první a poslední spadly tentokrát pod stůl). **Boldem** jsem v nich zdůrazňoval pasáže, které mě obzvláště zaujaly a pokládám je za cenné; problematická vyjádření jsem vyznačoval KAPITÁLKAMI.

2. Barbora nad Julišovými básněmi říká, že člověk musí zobrazované prostředí „zažít, aby jej pochopil“. Ani ona, ani my jsme je však nezažili. Znamená to, že přístup k Julišovým básním je nám proto zapovězen? Nebo to v Barbořině podání znamená něco jiného?

Adéla Bílková

Nemyslím si, že toto tvrzení znamená, ŽE JE NÁM PŘÍSTUP ÚPLNĚ ZAPOVĚZEN. Spíše bych tím chápala, že tím Barbora myslí, že JEJICH ÚPLNÝ VÝZNAM BUDE VŽDY TROCHU ZASTŘEN tím, že jsme ono prostředí a dobu nezažili. Známe je pouze z vyprávění nebo právě z literárních děl. I přes to si ale myslím, že zrovna básně od Juliše obsahují prostředí mně dosti povědomé, jako je nemocnice nebo kancelář, a umím si u nich představit, že se odehrávají v naší době. Jako by autor chtěl popsat obyčejné prostředí měst, projíždějících tramvají a budov. **Jako by chtěl uchopit a zaznamenat život jako takový.**

Otázka: Vnímáme-li u Juliše „život jako takový“, znamená to, že přístup k významům jeho básní zastřen není ani trochu. V pasážích zvýrazněných kapitálkami a boldem tedy musí být, pokud jsem neudělal nějakou chybu já, nějaký rozpor. Zkuste ho pojmenovat.

Zuzana Hrabánková

Dle mého názoru se Barbora nesnažila vyjádřit zapovězení co se týče postoje k Julišovým básním. Myslím si, že TÍMTO VÝROKEM CHTĚLA NAZNAČIT TO, ŽE ATMOSFÉRU BÁSNÍ BYCHOM NEJLÉPE ZAŽILI A DOKÁZALI SI PŘEDSTAVIT PRÁVĚ TEHDY, KDY BYCHOM MĚLI MOŽNOST BÝT SOUČÁSTÍ TOHOTO KONKRÉTNÍHO PROSTŘEDÍ. Jak Barbora zmiňuje ve svém referátu, okolí Mostu či Děčína je v básních několikrát konkrétně zmiňováno a hraje důležitou roli v básníkově tvorbě, která je s těmito městy úzce spjata. Jsem přesvědčena o tom, že toto je spíše takové obecné stanovisko, které neplatí jen pro tento almanach. **Přesto si ale nemyslím, že pokud někdo nebyl v Děčíně, nemůže básně prožít se stejným citem jako ten, kdo v tomto městě již někdy byl.**

Otázka: Tatáž jako u předchozí odpovědi. Máme-li přístup k významům básní zajištěn tím, že s básníkem sdílíme prostor a čas (kapitálky), nemůžeme současně coby „mimoděčínští“ vnímat verše s touž intenzitou jako tamní domorodci (bold).

Denisa Hyšplerová

Z kontextu autorčina referátu spíše vyplývá to, že bez daných zkušeností nejsme schopni Julišovy básně správně pochopit. Autorčinu implicitní výpověď o „těžko představitelném prostředí“ nepovažuji striktně za nekorektní, spíše za nepřesně formulovanou. Pokud bychom se drželi jejího znění, znamenalo by to, že jak autorka daného referátu, tak ostatní čtenáři četli pouze bezvýznamné verše, které by neměly žádnou hodnotu, žádný smysl. **Autor básní však napsal básně, které nám nejsou zapovězeny a jejichž pochopení není podmíněno zkušenostmi z daného prostředí nebo dané doby.** Popisnost, která je v mnoha místech až naturalistická, všední motivy (obyčejní lidé, jejich prožitky a povolání) a hovorový jazyk představují faktory, díky kterým je čtenářům představen obraz dobových reálií. Básně Emila

Juliše nám tedy nejsou vůbec zapovězeny, a proto bych autorčinu výpověď opravila tímto způsobem: „...ale zároveň utvářejí věrohodné obrazy těžko představitelného prostředí, které člověk musí zažít, aby jej takto dokázal popsat.“. Upravená věta by tedy odkazovala na autora, jehož básně jsou věrohodné díky jeho životním zkušenostem.

Otázka: Vaše odpověď je výborná a následující otázka nemá působit polemicky, nýbrž Vás má přimět k ještě důslednější precizaci Vašeho postoje: Jak lze v umění změřit kategorii jako „věrohodnost“?

Marie Zoe Jalová

V Barbořině podání to může být myšleno tak, že jsme nezažili dané prostředí v kontextu doby, kdy vznikaly básně. Domnívám se však, že přístup k nim nám není zapovězen ani v nejmenším. **Ačkoli jsme dané prostředí nezažili, můžeme se vžít do momentů v básních ztvárněných** – s myšlením na osobu, která je blízká našemu srdci, co přes den dělá, jak se jí daří v práci apod. Jistě známe i ten moment, kdy se stane něco, co nás potěší – např. právě domluvená schůzka s tou osobou – a najednou se nám zdá celý den krásný. **I podobná situace, jako je popsána v básni Intermezzo, nám může být známá, ač ne nutně za stejných podmínek**, zde jde spíše o pocit bolesti a beznaděje, ztráty milované osoby. Vžít se můžeme i do nálady očekávání příjezdu někoho známého na nádraží, kdy nám nezáleží na počasí a okolnostech. Veškerá místa a prostředí jsou v básních autorem vyličeena tak umně a detailně, že si je bez problémů zvládneme představit.

Otázka: Výborně. Ale co znamená „vžít se“? Ptám se proto, že to umějí i lidé, kteří literární vědu nestudují. Moje otázka Vás má tedy navést blíže k vlastnostem textu.

Karolína Janečková

Barbora touto poznámkou zřejmě naráží na jistý distanc, který vzniká mezi čtenářem a popisovanou realitou. Ten vzniká podáváním osobních střípků skutečnosti, zaměřením na detail, zachycením prchavosti momentu, jistou fragmentárností. Musím však namítnout, že takováto úvaha by šla vznést i u jiných děl, které se zaměřují na popis dobové skutečnosti, kterou jsme jako čtenáři nezažili (např. holokaust nebo komunistické gulagy). Je jisté, že nemůžeme *doopravdy* pochopit dobové poměry, ale tvrzení, že kvůli tomu stojí mezi námi a dílem interpretační propast, se mi nezdá příliš šťastné. Zdá se mi vhodnější **vnímat báseň jako samostatnou entitu, která je do jisté míry oddělena od mimoliterárních jevů, a klíč k interpretaci hledat v její struktuře** než mimo ni, kde ho stejně najít není možné. Myslím, a píše to i kolegyně Barbora, že u Julišových básní **je podstatné zachycení atmosféry**, pocitů tkvících v zamilování a ve všednosti dne, není tedy ani čtenářovým záměrem zcela „pochopit“ VŠECHNY NEJASNOSTI SNAD ZAPŘÍČINĚNÝMI VÝŠE ZMÍNĚNÝMI RYSY TĚCHTO BÁSNÍ.

Otázka: Pasáži v kapitálkách nerozumím. Je-li u Juliše podstatné zachycení atmosféry (což je výborný postřeh), co myslíte těmi „nejasnostmi“?

Marie Kolaříková

Nemyslím si, že tím Barbora chtěla říct, že jsou nám Julišovy básně kvůli časovému odstupu nepřístupné. Nazývá je „věrohodnými obrazy“ tohoto prostředí. Tím podle mého názoru říká, že básně pomáhají čtenáři, který padesátá léta v Československu nezažil, přiblížit způsobem, jakým by to například literatura faktu nedokázala, tj. více intuitivně, více prožitkově a emocionálně, méně fakticky, bez racionálního odstupu. Prohlášení, že ono prostředí je „těžko představitelné“, neznamená, že se čtenář nemá ani snažit mu porozumět a básně jej zobrazující nečíst, ale že **právě skrze básně, jako jsou ty Julišovy, básně napsané v této době**, které se však brání tomu stát se pouhou propagandou vládnoucí ideologie [možná by bylo přílehavější něco jako: ...které jsou stylizovány mimo požadavky vládnoucí ideologie, MŠ], **se může čtenář dopracovat k lepšímu chápání onoho prostředí.**

Otázka: Mně se to moc líbí a následující otázka nemá být podvratná: Vyčerpávají se významy Julišových básní tím, že říkají jen něco o severních Čechách padesátých let 20. století?

Cecylia Linková

Myslím, že čtenář v případě těchto básní nepotřebuje tolik dobrou znalost reálií doby a prostředí, v kterých se děj nebo příběh básní odehrává (i když alespoň základní vědomosti by mít mohl), jako spíš POZNÁNÍ PROSTŘEDÍ A VLASTNÍ OSOBY AUTORA/MLUVČÍHO BÁSNÍ, PROTOŽE JSOU PSÁNY JEHO POHLEDEM. Tak jsou sice psány básně běžně, zde ale mluvčí velmi často používá apoziopcezi – pravidelně ukončuje větu třemi tečkami, a tak nejen neposkytne tečku, potvrzující konec sdělení, ale velmi často jeho výpověď takto končí ještě dříve, než vůbec sdělil hlavní informaci. **Čtenář má tak pocit, že nechápe, co konkrétně měl mluvčí na mysli a co přesně chtěl říci, cítí se, jako by měl hledat nějaké skryté významy mezi řádky.**

Ovšem K POZNÁNÍ A POCHOPENÍ TAKTO NEVYŘČENÝCH POINT VĚT A BÁSNÍ VŮBEC BYCHOM MYSLÍM NUTNĚ POTŘEBOVALI KOMENTÁŘ BÁSNÍKA SAMÉHO, ať už žijeme v jakékoli době.

Otázka: Kdyby platilo to, co ve Vaší odpovědi zvýrazňuju kapitálkami, kdyby bylo nutné mít k uměleckému textu autorův komentář, bylo by umění zbytečné. Tak jste to jistě nemyslela. Zkuste prosím precizovat funkci tří teček u Juliše.

Veronika Mitrengová

Člověk se vždy snaže vcítit do toho, co sám zažil, ovšem zážitky každého z nás jsou neopakovatelné a nepřenositelné, a tak nikdy nemůžeme stoprocentně a bezvýhradně zakusit stejné věci jako někdo další; navíc každou zkušenost, zážitek a prostředí vnímáme svými očima, vztahujeme k němu naše zkušenosti, pocity a myšlenky. Myslím, že často užívaná fráze „*musíte to zažít, abyste to pochopil*“ souvisí především s naší představivostí a znalostmi světa, avšak také s tím, zda jde konfrontovat zkušenost někoho jiného se (všemi) našimi. Souvisí to s mírou empatie a schopností se vcítit do autora (či postav), souvisí to i s naší vyspělostí a tím, kde se v životě zrovna nacházíme (míním tím fázi, ne časoprostor). Samozřejmě, některé věci zakusit můžeme, ty, které souvisí pouze se zážitkem, např. možnost projít se městem, ale „**pochopení**“ něčeho **neleží v tom, že prožijeme stejnou věc, ale v tom, že ji budeme vnímat podobným způsobem.** A na to ji nutně nepotřebujeme zažít.

Otázka: Výborně. A mohla byste říct, co u Juliše způsobuje, že to, co píše, můžeme „vnímat podobným způsobem“?

Karolína Pavlíková

Nemyslím si, že je nám tímto přístup zapovězen, zároveň si kladu otázku, jestli tato úvaha v referátu nebyla spíše snahou o nějakou pointu v jeho zakončení. Barbora má pravdu v tom, že vyobrazené prostředí je výrazným prvkem Julišových básní, **není ale než „pouhou“ kulisou, která dotváří křehké pocity zachycených individualit:** odloučení, netečnost, samota, odhodlání, lidskost. **V textu zachycujícím to nej tendenčnější prostředí, industriální město a práci, prosvítají tyto pocity, nepředstavitelné v tendenční literatuře, o to výrazněji.** V kontextu Juliše jako experimentálního básníka jsem si vzpomněla na kapitolu v Dějinách české literatury 1945–1989 Zrod mnohohlasí: 1963–64,¹ kde se píše: „V procesu vyhraňování se vůči zmechanizovanosti člověka a mezilidských vazeb, včetně těch nejintimnějších, narůstala pozornost ke stereotypnosti každodenního života, ke zmrtnění citů a zvěcnění vztahu k lidem, práci a světu“ (s. 313.) Nebudu první, komu se nabízí vágní, ale vtíravé srovnání naší dnešní situace koronavirové odluky s tím, co je vyjmenováno v citátu, a už jen díky této zkušenosti k nám mohou básně Emila Juliše stále mluvit. Proto mi přijde otázka nutnosti zažití si vyobrazeného prostředí pro pochopení básní bezpředmětná. Nejde

¹ Studie sice pojednává o próze tohoto období, ale myslím, že otázce poslouží stejně dobře, vždyť i Barbora zmiňuje, že Julišovy verše působí jako próza, byť rozsegmentovaná nesyntaktickým rozdělením vět.

totiž tak o prostředí, jako spíš o člověka, který v něm žije své starosti ne nepodobné těm našim jinde a jindy.

Otázka: Napsala jste to výborně, žádnou otázku k tomu nemám, a proto obracím pozornost k Julišovu textu: Mohla byste uvést nějaký příklad, který ve Vás nad autorovými básněmi rezonoval tak, jak píšete?

Anna Pawlak

Zažít zobrazované prostředí je v textu možné díky představě, kterou si čtenář sám vytváří. Jednoduchý popis děje, detailů a vět, všechno to zobrazuje v mysli čtenáře realistický obraz, akci, která se může konat v životě každého jiného člověka. Většina básní vykresluje atmosféru jedné mostecké lásky, čtenář v nich vidí soucit, touhu, které sám prožívá v každodenním životě a nejsou mu cizí. Autor to ukázal intencí, díky které **jednotlivé básně vypadají jako příspěvky psané volným bezrozměrným veršem, jenž vyvolává napětí a dojem promyšlené výstavby.** Spisovný či hovorový jazyk vyjadřuje řeč, tematizuje konkrétní předměty a popisuje nejen atmosféru běžného městského dne, ale také příběhy obyčejných lidí s danými jmény a povoláními. Autor tím vizualizuje, vyvolává dojem, jako by chtěl se čtenáři sdílet své vnímání světa, dělá to prostřednictvím citů, které pojmenovává, doby, kterou popisuje, a kontrastem světla a tmy.

Otázka: Výborně. Podobně jako u předchozí odpovědi: Mohla byste z Juliše uvést nějaký příklad, který by dokládal to, co píšete?

Anna Pohlová

Mám pocit, že tím Barbora myslí, že nám prostředí Juliš naopak zprostředkovává a pomáhá nám ho tak pochopit. Když Barbora říká, že „*utvářejí věrohodné obrazy těžko představitelného prostředí*“, **myslím, že je kladen důraz na slovo „věrohodné“**, nikoliv na vedlejší věty, které následují: „*kteř člověk musí zažít, aby jej pochopil*“. Protože jsou mnohé události, které by se nám lépe chápaly, pokud bychom u nich byly, ale to dle mého názoru **neznamená, že nám je nějaký dobrý vypravěč/zprostředkovatel nemůže přiblížit, popsat** a dát nám k nim nějaký pomyslný klíč.

Otázka: To je dobrá odpověď. Ale musím se zeptat, jestli je výraz „klíč“, který volíte, v poslední větě, příléhavý. Něco jako „dešifrovací klíč“? Co by to u Juliše bylo?

Kateřina Staňková

Neřekla bych, že nám je přístup k autorovým básním zapovězen, protože jsme nezažili, jaké to je, v zobrazovaném prostředí žít. Myslím, že **můžeme dobře pocítit či pochopit náladu, tíhu a nám sdělované pocity skrz zobrazovanou atmosféru** a prostředí v básních. A také, že i pro člověka, který se nenarodil v zobrazované době, je dobře možné básníkovu sdělení porozumět.

Otázka: To je správné. Máte to tak i s Julišem? A pokud ano, co to rozumění u něho umožňuje?

Tomková Tereza

Domnívám se, že tím, že nemáme možnost zobrazované prostředí „zažít“, se nám rozhodně nezapovídá přístup k Julišovým básním, jelikož autor prostředí vykresluje natolik, že je jejich čtenář schopen si prostředí věrohodně představit. Jistě by byl ale rozdíl mezi čtenářem, který si jej „zažil“, a čtenářem, který ne. Básně na mě **působí záměrem, že si prostředí čtenář má sám podle sebe představit na základě informací, které jsou mu prostřednictvím veršů poskytnuty**, a na základě svých zkušeností si jej může přizpůsobit.

Otázka: Nemám otázek, a proto podobně jako výše u Karolíny Pavlíkové a Anny Pawlak: Mohla byste z Juliše uvést nějaký příklad, na němž byste ukázala to, co píšete?

Michaela Vaculíková

Určitě si **nemyslím, že tím, že jsme danou dobu nezažili, nám jsou tyto básně odepřeny.**

Dle mého názoru spíš chtěla Barbora říct, že k ÚPLNÉMU POCHOPENÍ BÁSNÍ, HLEDÁNÍ SYMBOLŮ NEBO SKRYTÝCH VÝZNAMŮ je potřeba znát tehdejší dobu a její politické pozadí, stejně tak mít i povědomí o prostředí, ve kterém se básně odehrávají, vzhledem k tomu, že je prostředí, konkrétně města Děčín a Most, zřejmým motivem Julišových básní. Člověk neznalý těchto skutečností nikdy nemůže v básních odhalit ten pravý smysl a úplně jim porozumět, což platí nejen u tohoto almanachu, ale znalost kontextu je potřebná i u každé jiné sbírky básní.

Otázka: Tomu nerozumím. Pokud dobře čtu Vaši odpověď, tak v ní potvrzujete jak to, že významy Julišových básní nám odepřeny nejsou, tak to, že jim porozumět nemůžeme. Tak co s tím?

3. Pokuste se pojmenovat základní odlišnost v budování významových celků u Juliše a kterékoli vybrané básně z Brouskovy antologie.

Kristýna Jelínková

Pokud budeme srovnávat báseň *Až do půl jedenácté* Emila Juliše (*Život je všude*, s. 141–142) s básní *Remilitarizace* Konstantina Biebla (*Podivuhodní kouzelníci*, s. 114) relativně záhy zjistíme, že Julišova poezie (obecně) je spíše prózou rozdělenou do veršů, přičemž ta slova, jež jsou umístěna na počátku veršů, jsou odsazením od verše minulého zdůrazněna. Zatímco Bieblova báseň je členěna do jednotlivých strof o čtyřech verších se střídavým rýmem, Julišova báseň má strofu jen jednu (to se však netýká všech Julišových básní) a je psána volným veršem. Základní odlišností v budování významových celků mezi Bieblou a Julišovou poezií je tedy fakt, že zatímco **pro Juliše je významovým celkem buď celá báseň, nebo naopak nekonkrétní počet veršů** (v básni *Sobota*, s. 132–133, nalezneme strofy o jednom verši, ale také o pěti či dvanácti verších), Bieblova poezie je pevná ve své struktuře, **mohli bychom dokonce uvažovat o jakési omezenosti**, NEBOŽ SE BÁSNÍK NUTNĚ MUSÍ VÝZNAMOVĚ VEJÍT DO OMEZENÉHO PROSTORU.

Otázka: To je perfektní odpověď co do vnější struktury srovnávaných textů, ale popravdě řečeno jsem při formulování otázky doufal i ve vystižení odlišností na dalších rovinách (navíc tu vzniká dojem, že „pevná struktura“ znamená omezení významu, a to by bylo neudržitelné – vizte např. Nezvalova Edisona). Zkuste to prosím ještě na Vámi výborně zvoleném příkladu.

Matylda Strnadová

Aldova báseň *Rozhovor 9. května 1945* je oslavou sovětské armády, která osvobodila naše území. Alda se snaží v básni vybudovat napětí, jednotlivé verše gradují. *Rozhovor 9. května 1945* se nese v duchu radostného očekávání, příprav („Sváteční šaty a rudou vázanku“), je to tedy text značně sevřený, monotematický. **Hlavní téma je v jednotlivých verších pouze předvídatelně stupňováno** a na čtenáře to působí značně repetitivně, protože vše podstatné je již řečeno v prvním verši. V něm je to alespoň vyjádřeno opisem, ale čím dále čteme, tím popisnější se báseň stává („Ať žije mír! Sovětský svaz“). Julišovy básně jsou oproti té Aldově fragmentárnější a hravější. JULIŠŮV ZPŮSOB PSANÍ JE POMĚRNĚ ROZTĚKANÝ, většina básní obsahuje veršové přesahy, kde vzniká napětí, **kontrast mezi vizuálním uspořádáním a syntaktickým dělením**. V textech vznikají místa nedourčenosti, Juliš nám v básních poskytuje pouhé úlomky skutečnosti, a je tedy na čtenáři, aby z básně vytvaroval významový celek. **Juliš na rozdíl od Aldy nekomponuje své básně tak, že by neomylně gradovaly k poslednímu verši**, jehož znění je však jasné již před dočtením.

Otázka: Myslím, že to říkáte přesně, mám jen terminologickou připomínku. Ingardenovská „místa nedourčenosti“ neoznačují, doslova řečeno, nějaká jednotlivá „nejasná“ místa v textu, ale pojmenovávají otevřenost významové struktury jako celku. Kdybychom to totiž chápali tak doslovně, znamenalo by to, že texty, které např. nepracují s „úlomkami skutečnosti“ (jako např.

Juliš), ale dávají se nám takříkajíc panoramaticky, by se daly postavit vedle jednorozměrného Aldy (včetně těch notorických, jako jsou třeba Babička nebo Povídky malostranské). Nebo ne?

4. Jsou básně oněch stalinských „podivuhodných kouzelníků“ skutečně „srozumitelné opravdu každému“, jak píše Marie, anebo jsou jejich významy přece jen podmíněny nějakou specifickou znalostí? (Otázka nemá být sugestivní, i když tak může působit.)

Bára Činčurová

Co se reálií zachycených v Brouskově antologii týče, lepšího porozumění dosáhne čtenář, jenž zažil tuto neslavnou etapu dějin našeho národa. I přes velké množství reálií však **básně zůstávají poměrně srozumitelné i mladšímu čtenáři, v mnoha případech totiž skladby tyto dobové skutečnosti popisují, objasňují, snaží se je čtenáři přiblížit způsobem podřízeným komunistické ideologii.**

Otázka porozumění sdělení skladeb je složitější. Není nesnadné porozumět tomu, co básně sdělují doslovně - jejich myšlenky nejsou formulovány příliš komplikovaně, ovšem **porozumět ve smyslu rezonovat s jejich významem, brát je vážně a chápat úmysl stojící za jejich vznikem, může být náročné.** Je namístě ptát se, kolik čtenářů nečetlo již v 50. letech minulého století tyto básně s přídechem hořké ironie a neošklivilo si jejich patos, marně v nich hledalo svou žitou skutečnost.

Otázka: Výborná úvaha. Spočítat naivní i prohlédavé čtenáře v padesátých letech 20. století ovšem nemůžeme, ale měli bychom si umět představit, že ne všichni publikující autoři, jejich recenzenti a jejich čtenáři byli darebáci. Napadá Vás nějaká – jakákoli – paralela s dneškem?

Kýčková Karolína

Básně se opravdu zdají být napsané tak, aby byly srozumitelné každému a byly tak přístupné široké veřejnosti. Což podporuje více prvků. Básně nejsou nijak zvlášť obtížné na čtení, komplexní, jsou poměrně jednoznačné. **Básnické prostředky, které se v básních objevují, nejsou nijak nerozluštitelné.** Rým je nekomplikovaný, pravidelný. To by mohlo znamenat, že básním tedy porozumí každý, kdo je bude číst. Ale sbírka obsahuje i některé knižní výrazy, kterým by ne úplně každý mohl rozumět. Sama kolegyně ve své práci píše, že hlavním účelem básní je učit čtenáře novým komunistickým hodnotám a že odkazují ke konkrétním politickým a společenským jevům svojí současnosti, přičemž jsou zmiňován různé výrazy této současnosti jako „pětiletka“, „komunistický převrat“, „ÚRO“ atd. Z tohoto důvodu si **myslím, že by čtenář měl mít nějaké znalosti ohledně této doby, základní historické znalosti o době a literatuře, aby je pochopil.** V samotném čtení básní by se čtenář nejspíš neztratil, ale když má čtenář ponětí o době, ve které dílo vyšlo a bylo psáno, lépe mu dokáže porozumět. Proto bych řekla, že určité znalosti se od čtenáře očekávají, i když nemusí jít zrovna o nějaké vyšší vzdělání.

Otázka: Výborně. Jaký by ale pak byl rozdíl mezi čtenářem, který si něco třeba o únoru 1948 zjistí, a tím, kdo to neudělá? Zkuste to na nějakém příkladu.

Barbora Sádovská

Jsou to **básně psané velice jednoduše a přímočaře** „od Čechů pro Čechy“. Díky sborníku, do kterého byly seskládány, také můžeme snáze určit jejich vyznění a záměr, s jakým byly psané, tudíž smysl zůstává opravdu srozumitelný každému. Z předmluvy i podobnosti mezi jednotlivými básněmi si může i laik vyvodit, jak jednotlivé básně interpretovat. Je ale velice možné, že ne pro všechny bude vždy jasný význam všech slov, zvláště pokud někdo tu dobu nezažil a případně se o ni ani blíže nezajímal. Výrazy jako ÚRO pak mohou zůstat záhadou. Podobné je to s odkazy na některé osobnosti např. Maxim Gorkij. Další rovinu tvoří odkazy na minulost, ať už hodně vzdálený únos Sabineek, nebo literární minulost (tehdy) minulého století – viz např. pasáže o Nerudovi a Borovském.

Otázka: Podobně jako u předchozí odpovědi: výborně, ale... Je rozdíl v chápání nějaké básně, když víme, co znamená ÚRO, a když to nevíme?

1. Barbora vypočítává a charakterizuje základní komponenty předmětných Julišových básní (jistá výlučnost b. Intermezzo, město, určení denní doby, kontrast světla a tmy, náznak milostného příběhu, přímota a zprostředkovanost výrazu), ale současně konstatuje „dojem promyšlené výstavby“ a „hravost“. Je, nebo to není v rozporu?

5. Zamyslete se nad kontextem české literatury druhé poloviny osmdesátých let, do něhož Brouskova antologie vstoupila, a pokuste se stručně vyložit, proč ji nesestavil nikdo z domácích tištěných autorů a nevyšla v některém z tehdejších kamenných pražských/brněnských/atd. nakladatelství.